

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 06 octombrie 2012, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul public Radio Moldova și de Radio Vocea Basarabiei. Emisiunea este parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN BILUNAR • 6 OCTOMBRIE 2012 • NR.16 (80)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

TEMELE EMISIUNII:

1. Președintele **Nicolae Timofti** a spus că scopul Republicii Moldova este integrarea în Uniunea Europeană, în cadrul unui discurs pe care l-a ținut în plenul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.
2. Experiența cooperării statelor neutre din Europa de Vest cu Alianța Nord-Atlantică, adusă în atenția autorităților moldovene ce ambasadorii la NATO a cinci țări neutre. Interviu cu ambasadorul Austriei la NATO, **Karl Schramek**, cu ambasadoarea Suediei la NATO, **Veronika Wand-Danielsson**, și cu ambasadorul Republica Moldova pe lângă NATO, **Mihai Gribincea**.

Asociația pentru Politică Externă, împreună cu Friedrich-Ebert-Stiftung, vă invită la un ciclu de emisiuni consacrate politicii externe a Republicii Moldova și subiectelor de integrare europeană. Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova:

Primul ministru moldovean, Vlad Filat, a anunțat, după discuțiile avute pe data de 28 septembrie la Iași cu omologul său rus Dmitri Medvedev, că va cere amânarea cu patru ani a aplicării prevederilor Acordului energetic cu Uniunea Europeană. Filat a declarat că va solicita extinderea termenului de implementare a prevederilor Pachetului energetic III până în 2020, perioadă în care compania mixtă moldo-rusă Moldova-Gaz va trece printr-o reorganizare care să ofere garanții suficiente pentru investițiile energetice rusești în Republica Moldova.

În Georgia, partidul președintelui Mihail Saakașvili a pierdut alegerile parlamentare care au avut loc pe data de 1 octombrie. Guvernul a început negocierile pentru transferul de putere către coaliția de opoziție Visul Georgian, negocieri care i-ar putea aduce în fruntea executivului pe liderul acestei coaliții, omul de afaceri Bidzina Ivanishvili. Mandatul președintelui Mihail Saakașvili expiră peste un an, în octombrie 2013. Reacții pozitive la evoluțiile din Georgia au avut Uniunea Europeană, Statele Unite și Rusia.

Un grup de ambasadori din cinci state din Europa de Vest care sunt neutre sau nealiate la NATO au vizitat Republica Moldova pentru a se întâlni cu autoritățile și a-și împărtăși din experiența lor de cooperare cu NATO. Din Grupul Partenerilor Vest-Europeni ai Alianței Nord-Atlantice, așa numitul Grup WEP 5, fac parte ambasadorii statelor neutre pe lângă NATO: Austria, Elveția, Finlanda, Irlanda și Suedia.

În cadrul sesiunii de primăvară a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care a avut loc săptămâna care se încheie la Strasbourg, parlamentarii din statele membre ale Consiliului Europei au votat o rezoluție privind situația din Federația Rusă, care cere Moscovei o mai bună respectare a democrației și drepturilor omului. Printre angajamentele neonorate de către Rusia, APCE a scos în evidență și neretragerea trupelor de pe teritoriul Republicii Moldova. Adunarea Parlamentară a reproșat autorităților ruse și deschiderea de secții de votare în mai multe regiuni separatiste, precum Abhazia și Osetia de Sud, din Georgia, și Transnistria, din Republica Moldova, fără acordul expres al autorităților de la Tbilisi și Chișinău, fapt precedat de o eliberare în masă de pașapoarte rusești pentru populația din aceste zone. Astfel de acțiuni, spune rezoluția APCE, încalcă integritatea teritorială a Georgiei și Republicii Moldova.

Armata Națională va beneficia de 1,6 milioane dolari din partea Statelor Unite ale Americii pentru dezvoltarea infrastructurii de antrenament de la Baza militară de instruire Bulboacă. Fondurile vin pe linia Inițiativei globale pentru operațiuni de menținere a păcii, finanțată de guvernul american. Anunțul a fost făcut de ambasadorul Statelor Unite ale Americii la Chișinău, William H. Moser, în cadrul unei întrevederi cu președintele Nicolae Timofti.

Șeful statului s-a arătat convins că în urma cooperării militare moldo-americane misiunile de pacificatori moldoveni își vor extinde activitatea, sub egida Organizației Națiunilor Unite.

Nicolae Timofti: Scopul Republicii Moldova este integrarea în UE

■ **Lina Grău:** În cadrul sesiunii de toamnă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care a avut loc săptămâna care se încheie la Strasbourg, parlamentarii din statele membre ale Consiliului Europei au votat o rezoluție privind situația din Federația Rusă, care cere Moscovei o mai bună respectare a democrației și drepturilor omului. Printre angajamentele neonorate de Rusia, APCE a scos în evidență și neretragerea trupelor de pe teritoriul Republicii Moldova. Adunarea Parlamentară a reproșat autorităților ruse și deschiderea de secții de

votare în mai multe regiuni separatiste, precum Abhazia și Osetia de Sud, din Georgia, și Transnistria, din Republica Moldova, fără acordul expres al autorităților de la Tbilisi și Chișinău, fapt precedat de o eliberare în masă de pașapoarte rusești pentru populația din aceste zone. Astfel de acțiuni, spune rezoluția APCE, încalcă integritatea teritorială a Georgiei și Republicii Moldova.

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a salutat această rezoluție adoptată de APCE, în cadrul unui discurs pe care l-a ținut la Strasbourg în fața reuniunii în plen a Adunării Parlamentare. Președintele moldovean a vorbit despre progresul în reforme și pe calea integrării europene pe care le-a înregistrat Chișinăul în ultimii trei ani, de când la guvernare se află Alianța pentru Integrare Europeană. Vă propunem o selecție din cele mai importante idei prezentate de Nicolae Timofti parlamentarilor din țările Consiliului Europei:

■ **Nicolae Timofti:** Suntem o țară mică și cu resurse naturale limitate, dar cu oameni determinați să-și construiască o societate modernă, democratică și prosperă. După trei ani de guvernare democratică am convingerea fermă că parcursul european pe care l-a ales poporul Republicii Moldova este ireversibil.

Pot afirma astăzi că, după o perioadă relativ scurtă de timp, schimbările din țara noastră au devenit vizibile. În prezent ne concentrăm pe reforma judiciară, stimularea oportunităților de afaceri și combaterea corupției. Avem voința să ducem la capăt aceste reforme importante pentru propășirea Republicii Moldova.

Viziunea noastră este ca Republica Moldova să devină în viitor parte componentă a Uniunii Europene, ceea ce va asigura un mediu mai bun pentru cetățenii noștri și va contribui la eforturile

regionale și internaționale de asigurare a securității și de construire a unui fundament solid pentru prosperitate și încredere.

După identificarea și recunoașterea deficiențelor din sistemul justiției, am considerat necesară elaborarea și adoptarea unei Strategii de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016. Obiectivul general al reformei este ca justiția să devină accesibilă, eficientă, independentă, transparentă, profesionistă și responsabilă față de cetățeni, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și să refacă încrederea societății în actul de justiție. Se lucrează intens asupra reformării procuraturii și a organelor de urmărire penală, inclusiv, reformarea Ministerului Afacerilor Interne și, implicit, a poliției.

În ultimii 3 ani, libertatea de exprimare, care este o realizare în primul rând a cetățenilor Republicii Moldova, s-a îmbunătățit considerabil, fapt recunoscut de societatea civilă și organisme internaționale.

Actuala guvernare și-a propus din start plasarea drepturilor omului în centrul politicilor naționale. Pe de altă parte, la acest capitol există o mare rezervă vizavi de posibilitatea de a asigura respectarea drepturilor omului și desfășurarea unor transformări democratice în raioanele de est ale țării noastre. Perpetuarea conflictului transnistrean subminează securitatea națională și integritatea noastră teritorială, frânează dezvoltarea economică și divizează societatea.

Regiunea transnistreană urmează să beneficieze de un statut special în cadrul Republicii Moldova, ceea ce va îi va oferi regiunii un nivel înalt de autoguvernare. Elaborarea unui statut special este obiectivul cheie al negocierilor în formatul 5+2, care trebuie să genereze un compromis rezonabil, bazat pe principiile suveranității și integrității teritoriale

ale Republicii Moldova. Contăm pe OSCE, Federația Rusă, Ucraina, Uniunea Europeană și Statele Unite că își vor conjuga eforturile pentru identificarea unei soluții finale a conflictului și reintegrarea Republicii Moldova.

În egală măsură este important să reiterăm că trupele ruse, staționate pe teritoriul Republicii Moldova fără consimțământul statului gazdă și contrar prevederilor constituționale și angajamentelor internaționale, ar trebui să fie în cele din urmă retrase. Salutăm rezoluția APCE pe marginea Raportului privind onorarea obligațiilor și angajamentelor asumate de Federația Rusă, în special la subiectul necesității retragerii forțelor militare ruse și a munițiilor de pe teritoriul Republicii Moldova.

Republica Moldova avansează pe calea integrării europene, continuând negocierile pe marginea Acordului de Asocierie și prin lansarea, la începutul anului curent, a negocierilor privind crearea Zonei de Liber Schimb. Ne-am propus în comun cu Uniunea Europeană o agendă de negocieri foarte intensă și vom depune eforturi concertate pentru a respecta calendarul stabilit și pentru a realiza astfel obiectivul ambițios de a finaliza negocierile până la viitorul summit al Parteneriatului Estic, de anul viitor.

Suntem conștienți că vom avea o mai bună perspectivă europeană dacă ne vom îndeplini cu succes angajamentele asumate la etapa de aderare la Consiliul Europei. Prioritatea țării noastre în cooperare cu Consiliul Europei a fost și rămâne încheierea monitorizării Republicii Moldova de către Consiliul Europei și trecerea la etapa de post-monitorizare. Vă asigur că a venit timpul pentru a fi făcut acest pas și pentru a fi identificate argumentele și probele care să susțină acest deziderat firesc.

■ **Lina Grâu:** Președintele Nicolae Timofti a fost întrebat de un deputat rus despre adoptarea, după părerea sa nemotivată, a legii privind interzicerea simbolurilor comuniste și despre impactul acestei legi asupra reglementării transnistrene. Președintele a subliniat că își va formula răspunsul în limba sa maternă – în limba română.

■ **Nicolae Timofti:** Atunci când a venit această lege pentru promulgare, m/ am gândit foarte mult și mi-am pus o întrebare – care este diferența dintre simbolicismul fascismului și cea a comunismului, atunci când sub aceste semne au murit milioane de oameni – și sub semnul fascismului, și sub acest semn cu seceră și ciocan a comunismului. Dacă mi-a spune mie cineva că există vreo diferență dintre moartea acestor oameni, atunci eu poate voi lua altă decizie. Dar la moment am hotărât că această lege este echitabilă și necesară.

Cooperarea statelor neutre cu NATO – avantaj reciproc și dialog politic

■ **Lina Grâu:** Un grup de ambasadori din cinci state din Europa de Vest care sunt neutre sau nealiniat la NATO au vizitat Republica Moldova pentru a se întâlni cu autoritățile și a-și împărtăși din experiența lor de cooperare cu NATO. Vizita a fost organizată de Misiunea Republicii Moldova la NATO, Ministerul moldovean de Externe și Centrul pentru Informare și Documentare privind NATO de la Chișinău. Din Grupul Partenerilor Vest-Europeni ai NATO, așa numitul Grup WEP 5, fac parte ambasadorii statelor neutre pe lângă NATO: Austria, Elveția, Finlanda, Irlanda și Suedia. Ambasadorii acestor cinci state se întâlnesc cu regularitate pentru a discuta informal și a coordona inițiativele și pozițiile comune privind politica externă și cooperarea cu Alianța Nord-Atlantică.

Cei cinci ambasadori s-au întâlnit cu autoritățile moldovene, dar au ținut să poarte discuții și cu studenți și comunitatea de experți de la Chișinău.

Președintele Nicolae Timofti a insistat, în discuția cu ambasadorii europeni, că Republica Moldova nu va adera la Alianța Nord-Atlantică, dar va continua să coopereze cu ea în mai multe domenii, cum ar fi înlăturarea urmărilor dezastrelor naturale. Nicolae Timofti a mai spus că relațiile bune cu NATO nu vor duce la înrăutățirea relațiilor cu Federația Rusă.

Președintele Parlamentului, Marian Lupu, a reamintit că statutul de neutralitate aduce Republicii Moldova o serie de avantaje, inclusiv în efortul de a rezolva criza transnistreană. Mai mult, el s-a declarat convins de faptul că statutul de neutralitate nu va încetini eforturile Moldovei de integrare europeană. Marian Lupu a precizat însă că în limitele permise de legislație, Republica Moldova va continua să colaboreze cu NATO.

Ambasadorul Austriei la NATO: Aderarea la UE nu implică obligatoriu și aderarea la NATO

L-am întrebat pe ambasadorul Austriei pe lângă NATO, Karl Schramek, care ar fi experiența țărilor neutre și a țărilor nealiniat în cooperarea cu Alianța Nord-Atlantică, experiență care ar putea prinde bine și Republicii Moldova.

■ **Karl Schramek:** În cazul Austriei, țara mea a fost într-o situație extrem de dificilă după cel de al doilea război mondial. Eram o țară ocupată și a trebuit să facem în așa fel încât să fim credibili, să convingem toate forțele ocupante, și în primul rând bineînțeles Uniunea Sovietică, în privința caracterului cert al viitorului nostru statut de neutralitate permanentă. Și am putut cu adevărat convinge de acest lucru în momentul în care am adoptat un Tratat de stat care garantează acest statut neutru permanent.

În conexiune cu subiectul neutralității, noțiunea de credibilitate este una extrem de importantă. Iar o politică de neutralitate credibilă este în strânsă legătură cu un mod

activ de a face politică. Deci, statul dumneavoastră trebuie să promoveze o politică activă, trebuie să demonstreze prin fapte că este neutru. Ceea ce noi, austriecii, încercăm să și facem, prin ceea ce noi înțelegem a fi o neutralitate activă.

■ **Lina Grău:** L-am mai întrebat pe ambasadorul Austriei la NATO dacă înainte de a adera la Uniunea Europeană un stat trebuie să devină obligatoriu și membru al Alianței Nord-Atlantice. Se știe că acesta a fost parcursul urmat de așa-numitele noile state membre, care au aderat la UE în ultimul deceniu.

■ **Karl Schramek:** Pot spune cu certitudine că nu există absolut nicio conexiune. Și a spune că aderarea la UE depinde de calitatea de membru deplin al NATO este pur și simplu un non-sens.

Este un non-sens pentru că calitatea de membru al NATO și calitatea de membru al UE sunt două lucruri total diferite. Calitatea de membru NATO este bazată mai mult sau mai puțin pe capacitățile militare ale țării și pe disponibilitatea ideologică de a adera la Alianța militară în condițiile obligațiilor din articol cinci al Tratatului NATO. Calitatea de membru al UE presupune preluarea întregului așa-numit Aquis Communautaire, care presupune întregul complex de drepturi și legislație, dar și arhitectura socială a tuturor țărilor membre ale UE, ceea ce este un efort mare și care trebuie nu doar făcut și inițiat de guverne, ci și susținut de întreaga populație.

■ **Lina Grău:** L-am mai întrebat pe Karl Schramek care ar fi avantajele pentru Republica Moldova, dacă aceasta ar decide să coopereze mai mult cu NATO. Ce ar putea oferi Republica Moldova Alianței

Nord-Atlantice și ce ar putea primi în schimb?

■ **Karl Schramek:** O astfel de cooperare vă poate oferi securitate, cooperare politică, poate oferi armatei, forțelor militare posibilitatea de a face schimburi de militari cu alte armate, ceea ce este foarte important pentru operațiunile internaționale. Este important în aceste operațiuni să existe capacitate de a comunica, de a face schimb de informații și personal. Aceste lucruri sunt precondiții pentru ca o forță să fie eficientă pe plan internațional.

La rândul său, Republica Moldova poate oferi Alianței un element politic adițional și expertiză privind starea securității din regiune.

Ambasadorul Suediei la NATO: Dialogul cu Alianța este important pentru Republica Moldova

■ **Lina Grău:** Am stat de vorbă și cu ambasadoarea Suediei la NATO, Veronika Wand-Danielsson, pe care am întrebat-o de ce au decis cei cinci ambasadori ai țărilor neutre și nealiniat să viziteze Republica Moldova?

■ **Veronika Wand-Danielsson:** Sunt ambasadoarea Suediei la NATO și am auzit mereu, de la colegii mei suedezi, despre progresele importante ale Republicii Moldova în procesul de integrare europeană. Moldova face o treabă foarte bună.

În același timp, Republica Moldova are un ambasador foarte bun la NATO, un partener de încredere în programele Parteneriatului pentru Pace. Când am fost vizitată recent de ministrul adjunct de Externe, Andrei Popov, acesta a venit cu sugestia de a invita reprezentanții statelor

care nu au calitatea de membru NATO, dar care sunt parteneri puternici în procesele euro-atlantice, în Republica Moldova pentru a explica cum lucrăm noi, cum vedem noi cooperarea noastră cu NATO. Printre noi avem țări foarte neutre, care au neutralitatea la baza politicii sale de securitate.

Suedia a evoluat în continuare și acum suntem ferm ancorați în cadrul UE de securitate, dar totuși acest lucru este însoțit de legături puternice euro-atlantice. Și am venit la Chișinău pentru a explica cum vedem noi aceste lucruri și această cooperare. Suedia este foarte interesată de aspectele de capabilități, gestionarea crizelor și dialogul politic.

■ **Lina Grău:** Am întrebat-o pe ambasadoarea Suediei la NATO dacă

statutul de țară nealiniată nu constituie un impediment în cooperarea Suediei cu Alianța?

■ **Veronika Wand-Danielsson:** Noi am renunțat la statutul nostru de neutralitate în momentul în care am devenit membri în Uniunea Europeană în 1995. Deci, astăzi nu suntem țară neutră, dar suntem nealiniați militar. Guvernul nostru a decis să fim total solidari cu UE, deci să renunțăm la neutralitate, dar să nu aderăm la NATO, ci să lucrăm cu NATO în calitate de parteneri. Și NATO a fost foarte deschisă acestei dorințe și a spus că "da, un parteneriat activ este posibil".

■ **Lina Grâu:** La întâlnirea ambasadurilor țărilor neutre la NATO cu studenții de la FRIȘPA, unul dintre ambasadori a spus că Alianța Nord-Atlantică nu este atât o organizație militară, cât una politică. Am întrebat-o pe ambasadoarea Suediei cum ar fi în opinia sa mai bine pentru autoritățile moldovene să lucreze cu NATO.

■ **Veronika Wand-Danielsson:** Puteți avea un parteneriat activ. Dialogul politic cu Alianța este important pentru Republica Moldova, mai ales că aici vă puteți întâlni cu reprezentanți ai țărilor cu care nu vă întâlniți în structurile UE, cum ar fi SUA sau Turcia.

Din punctul de vedere militar și al interoperabilității, dacă aveți neutralitatea ca bază a doctrinei dumneavoastră de securitate, consfințită și în Constituție, este important să aveți militari care să fie efectiv capabili să-și facă datoria. NATO organizează traininguri și exerciții și participarea la acestea ar fi o garanție a faptului că militarii moldoveni vor fi într-o formă bună. Deci, ambele aspecte – atât cel al dialogului politic, cât și cel al exercițiilor militare și de interoperabilitate sunt importante.

De asemenea, contribuțiile Republicii Moldova la misiunile conduse de NATO pot fi importante, în țări precum Kosovo sau Afganistan. Cum am spus mai devreme, în Afganistan este nevoie de trainerii, iar Moldova are o bună expertiză în domeniile

solicitate acolo, deci poate veni cu o valoare adăugată. Această valoare adăugată și este motivația pentru care alte țări ar dori să vadă Republica Moldova printre participanții la aceste operațiuni.

■ **Lina Grâu:** Am întrebat-o pe Veronika Wand-Danielsson dacă procesul de integrare europeană impune neapărat și aderarea la NATO pentru țările aspirante.

■ **Veronika Wand-Danielsson:** Fiecare țară decide pentru sine. Noi am devenit membru al UE fără a deveni membru și la NATO. Deci nu a existat o interconexiune dintre aceste două procese. Noile state membre din Europa Centrală și de Est, cum ar fi Țările Baltice, Polonia sau România au ales o altfel de cale – a fost alegerea lor de a avea mai întâi securitate și apoi dezvoltare economică. Cred că au ales calea asta pentru că este una mai ușoară, pentru că aderarea la NATO implică în primul rând o decizie politică. În timp ce aderarea la UE este un proces lung și foarte greu de adaptare a legislației. Pentru aderarea la NATO este nevoie ca țara să împărtășească valorile – pentru că nu este doar o organizație militară, este și o colaborare bazată pe valori - și dacă Alianța se convinge că țara este pregătită din punct de vedere militar și îmbrățișează securitatea și stabilitatea, atunci țara respectivă poate aplica pentru calitatea de membru.

Deci, fiecare țară își alege calea sa proprie. Unele aderă numai la NATO, altele aderă mai întâi la NATO, cum sunt acum Croația și Albania, și continuă în paralel procesul de integrare europeană. În cazul dumneavoastră, conducerea țării este angajată plenar în procesele de cooperare din cadrul Parteneriatului Estic și se pregătește astfel de procesul de integrare europeană. Pare a fi o alegere foarte bună. Noi, Suedia, în calitate de parteneri europeni, susținem cu dedicație acest parcurs.

Mihai Gribincea: Cooperarea activă cu NATO nu aduce atingere neutralității Republicii Moldova

Ambasadorul Republicii Moldova la NATO, Mihai Gribincea, este și el de părere că o mai activă cooperare cu Alianța nu va aduce niciun fel de atingere statutului de neutralitate a Republicii Moldova, ci din contra, va întări imaginea Chișinăului de partener credibil și de încredere pentru Occident. L-am întrebat pentru început pe Mihai Gribincea cu ce scop a fost organizată vizita la Chișinău a celor cinci ambasadori ai

statelor neutre sau nealinate la NATO și cu ce mesaj au venit aceștia.

■ **Mihai Gribincea:** Vizita ambasadurilor la Chișinău este o inițiativă a misiunii Moldovei la NATO care a fost susținută de către Ministerul de Externe și putem spune că are un scop educativ mai mult. În sensul că am văzut necesitatea de a chema acești ambasadori în Republica Moldova pentru a împărtăși experiența țărilor lor, țări neutre și nealinate, în ceea ce privește cooperarea cu NATO.

Această necesitate este cauzată din faptul că în Republica Moldova conceptul de neutralitate este deseori înțeles greșit. Multă lume înțelege neutralitatea ca un obstacol în cooperarea cu NATO. Or, experiența acestor țări demonstrează foarte clar că poți să fii neutru și să contribui la securitatea internațională, să cooperezi cu NATO, să-ți aduci contribuția, să profiți de avantajele pe care NATO le oferă partenerilor în ceea ce privește securitatea internațională.

Deci, dacă ne referim concret la aceste cinci țări, e destul să spunem că fiecare dintre acestea sunt țări care contribuie cu trupe la operațiunile NATO – ISAF, Kosovo. De exemplu, cel mai mare contingent de militari în Kosovo este din Austria – sunt peste 700 de militari austrieci în Kosovo, iar Austria este o țară neutră, tot așa cum este și Republica Moldova. Este altceva că neutralitatea Austriei este recunoscută, iar neutralitatea Republicii Moldova nu este nici recunoscută, și nici respectată de unele țări. Și când vorbesc că nu este respectată am în vedere prezența trupelor ruse în Transnistria.

■ **Lina Grău:** Care ar fi lecția de învățat pentru Republica Moldova din experiența acestor cinci state neutre și nealinate la NATO? Noi știm că Moldova nu participă în niciun fel nici la operațiunile Alianței și, dincolo de asta, are niște proiecte de colaborare cu NATO de unde speră să obțină niște bani, pentru utilizarea pesticidelor de exemplu.

■ **Mihai Gribincea:** În primul rând,

cooperarea cu NATO nu înseamnă neapărat participarea la operațiuni. Evident, este foarte bine ca Republica Moldova să participe la operațiuni, pentru că această participare oferă, în dependență de trupele cu care participi, o posibilitate de a acumula experiență, de a fi compatibil militar după standardele NATO cu Alianța. Însă sunt domenii în care Republica Moldova ar putea colabora cu succes.

Un argument foarte consistent pentru această colaborare este nevoie de apărare cibernetică. Argument important inclusiv pentru opinia publică, pentru cei care încă privesc NATO prin prisma propagandei sovietice, încă plătesc tribut propagandei sovietice în ceea ce privește Alianța.

Ce înseamnă de fapt apărarea cibernetică? Există la nivel mondial o rețea globală și este destul de ușor să existe o fisură în această rețea și atunci toată rețeaua devine vulnerabilă și se duce de răpă. Iar țările NATO sunt interesate ca și statele care nu sunt membre ale Alianței să corespundă unor rigori în ceea ce privește apărarea cibernetică. NATO este interesată ca și partenerii să atingă niște standarde minime de securitate în apărarea cibernetică, în așa fel ca teritoriul anumitor parteneri să nu fie folosit în războiul cibernetic de către alte state. Fapt care în fond corespunde cu interesele Republicii Moldova. Moldova acum tot mai mult se computerizează și devine parte a rețelei globale de informatică este foarte interesată să-și ridice gradul de protecție în ceea ce privește apărarea cibernetică. În acest sens în anul 2010 a fost creat chiar și în centru pe lângă Cancelaria Guvernului de apărare cibernetică a Republicii Moldova. Deci, iată că această cooperare în domeniul apărării cibernetică corespunde atât intereselor NATO, cât și intereselor Republicii Moldova. Ar fi o cooperare mutual benefică.

■ **Lina Grău:** Care ar fi alte zone în care Republica Moldova și NATO ar putea coopera în proiecte comune?

■ **Mihai Gribincea:** Proiectul de distrugere

a pesticidelor, de exemplu. Faza a treia a proiectului încă nu s-a încheiat mai avem pe teritoriul Republicii Moldova încă 2000 de tone de pesticide, iar proiectul implementat cu NATO prevede distrugerea numai a 1269 de tone. Deci, chiar dacă proiectul cu NATO va fi încheiat, oricum vor mai rămâne stocuri de pesticide care pun în pericol piața și sănătatea locuitorilor Republicii Moldova. Deci, iată că un domeniu ar fi proiectul de distrugere a pesticidelor.

Dar mai sunt foarte multe alte posibilități de cooperare și în domeniul științific. Savanții moldoveni pot participa, în colaborare cu savanți din alte state, la cercetări sau proiecte în domenii care țin fie de nanotehnologie, fie de apărare cibernetică. Deci, sunt domenii foarte multe și depinde de imaginația și interesul savanților moldoveni. De exemplu, una din intențiile noastre este ca în viitorul apropiat să invităm un expert de la NATO care se ocupă de proiectele din domeniul științei, care să vină la Chișinău și să explice în cadrul unor seminare cu savanți interesați cum se aplică pentru proiecte. Pentru că la depunerea proiectelor sunt anumite rigori care trebuie respectate. Și sper că după un asemenea exercițiu numărul proiectelor în domeniul științei în care vor fi implicați savanții din Republica Moldova va spori. Pot fi și proiecte în domeniul antiterorismului, în domeniul combaterii traficului de substanțe nucleare – ținem minte că acum un an sau doi am avut un caz de trafic de substanțe nucleare. Deci, domenii sunt, totul depinde de cât de mult suntem noi interesați și de perseverența noastră.

■ **Lina Grău:** Dacă tot ați amintit acest subiect delicat al neutralității Republicii Moldova care este încălcată de un stat cu trupe pe teritoriul Republicii Moldova, aș vrea să vă întreb în ce măsură și în ce mod poate miza Chișinăul pe sprijinul partenerilor occidentali, pe sprijinul NATO, în acest dialog cu Federația Rusă?

■ **Mihai Gribincea:** Republica Moldova, de la începutul colaborării sale cu NATO, a avut o susținere politică puternică din partea

Alianței. Aproape la toate summiturile NATO a existat un paragraf în declarația finală prin care NATO și-a exprimat susținerea pentru integritatea teritorială a Republicii Moldova, iar în unele cazuri a solicitat și implementarea acordurilor de la Istanbul cu privire la retragerea trupelor ruse de pe teritoriul Republicii Moldova. Deci, în plan politic, există o susținere permanentă a Chișinăului în ceea ce privește subiectele de interes vital pentru securitatea Republicii Moldova.

Cât privește neutralitatea, vizita ambasadurilor la Chișinău are drept scop de a demonstra că însăși statutul de neutralitate poate fi variat. Pentru că neutralitatea Elveției, neutralitatea Austriei și nealinieria Suediei au anumite particularități. Mai mult decât atât, Suedia consideră că în prezent statutul de neutralitate pentru Suedia nu mai corespunde sută la sută intereselor naționale. Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, când politic a trebuit să ia partea UE și să împărtășească politica UE, Suedia a considerat că nu mai poate avea un statut de neutralitate sută la sută neutru, clasic. De aceea, și neutralitatea este diferită de la țară la țară.

Republica Moldova trebuie să-și găsească modelul său de neutralitate. Ceea ce este important, în opinia mea, este ca Republica Moldova să decidă singură ce fel de statut de neutralitate își dorește. Chișinăul trebuie să fie cel care decide ce fel de țară neutră suntem noi – suntem o țară cu neutralitate permanentă sau nu, cu neutralitate militară sau nu. Această decizie trebuie să fie una asumată de Republica Moldova și nu una impusă din afară.

În cazul dat, există speranțe că neutralitatea Republicii Moldova va contribui la grăbirea soluționării conflictului transnistrean. Știm că în Transnistria NATO și Occidentul este privit cu alți ochi decât pe malul drept al

Nistrului. Deci, evident că neutralitatea poate juca și un rol pozitiv în ceea ce privește reglementarea conflictului transnistrean.

Dacă facem analogii cu Austria sau cu Elveția, ambasadorul elvețian a spus-o și public aici, la Chișinău, că el consideră că dacă Elveția nu ar fi fost o țară neutră, nu ar fi existat ca stat, pentru că în istorie Elveția tot timpul ar fi fost o monedă de schimb între marile puteri care se războiau. Deci, neutralitatea poate avea efecte pozitive și pentru Republica Moldova, dar este important ca decizia neutralității să fie luată de Moldova, de poporul Moldovei.

■ **Lina Grău:** În ceea ce privește atitudinea față de NATO, la nivel de mentalitate, ați spus la începutul discuției noastre că suntem într-o oarecare măsură ostatici viziunii din perioada sovietică, conform căreia NATO ar fi un agresor, ar fi un dușman. De ce se perpetuează această imagine?

■ **Mihai Gribincea:** Eu aș spune că plătim tribut propagandei sovietice, care a durat decenii la rând, unde NATO era prezentat ca un bloc militar agresiv, ca jandarm al lumii și așa mai departe. Al doilea motiv ar fi că, din păcate, Republica Moldova continuă să se afle în spațiul informațional rusesc, deci influența mass media ruse asupra populației din Republica Moldova este foarte mare și știm cu toții că anumite canale de televiziune în Rusia încă continuă să privească NATO cu aceeași ochi ca și în perioada sovietică. Deci există încă o propagandă anti-NATO.

O altă cauză ar fi că populația nu este destul de bine informată despre faptul că NATO s-a schimbat foarte mult în ultimii 10-15 ani. Alianța Nord-Atlantică de astăzi nu mai este ca cea din perioada războiului rece. Dar vreau să spun că aceasta este o problemă nu doar pentru Republica Moldova. Faptul că NATO s-a schimbat nu se înțelege chiar în mai multe țări membre ale Alianței. Poate

aceasta este o misiune a secției diplomație publică a NATO, dar nu se face destul pentru a informa populația despre schimbarea caracterului Alianței pe parcursul ultimilor ani.

Dacă ne amintim de perioada sovietică, mulți moldoveni, după unele date până la 12.000 de ostași, au trecut școala Afganistanului, iar peste 300 de soldați au murit acolo. Și evident că dacă multiplici acest număr cu membrii familiilor, toate aceste lucruri au un anumit ecou în societate. Și este nevoie de timp pentru ca imaginea NATO în Republica Moldova să se schimbe. Și eu sper foarte mult că vizite precum cea a ambasadurilor țărilor neutre sau nealinate la Chișinău, inclusiv interviul nostru, vor contribui la schimbarea acestei percepții despre NATO.

■ **Lina Grău:** Ce ar trebui să facă Chișinăul pentru a apropia relațiile cu Alianța și a le face mai călduroase și mai cu folos pentru Republica Moldova?

■ **Mihai Gribincea:** Am mai subliniat în unele interviuri că noi facem deja pași mici, dar importanți, în ceea ce privește aprofundarea relațiilor noastre cu NATO. Există un plan de acțiuni IPAP dintre Republica Moldova și NATO. Noi trebuie să ne facem tema de acasă, să implementăm ceea ce este scris în acest Plan individual de cooperare cu NATO.

Dialogul politic este la un nivel foarte bun. Recent la NATO a fost ministrul adjunct de Externe, Andrei Popov, care a făcut o prezentare a mersului implementării IPAP-ului și totodată au avut loc întâlniri cu doi secretari adjuncți NATO. Deci, cred că este un nivel de dialog foarte important. Am convenit și asupra unor măsuri concrete care vor urma în urma acestor întâlniri, rămâne doar să le implementăm.